

LGS İNKILAP 1

Hazırlayan Ve Sunan: Sezer Bora

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

20. YY OSMANLI DEVLETİ'NİN DURUMU

- **Genel Durum:** Osmanlı Devleti, Fransız İhtilali'nin yaydığı **milliyetçilik akımı** nedeniyle azınlık isyanlarıyla uğraşmakta ve Sanayi İnkılabı sonrası **ekonomik olarak çökmüş** durumdadır (Düyûn-ı Umûmiye ve kapitülasyonlar nedeniyle).
- **Selanik Şehri:** Mustafa Kemal'in doğduğu bu şehir çok kültürlü (Türk, Rum, Ermeni, Yahudi), Avrupa'daki gazete ve dergilerin kolayca ulaştığı, demiryolu ağına sahip canlı bir liman kentidir. Bu zengin yapı, Mustafa Kemal'in **farklı kültürleri tanımasını ve hoşgörülü olmasını** sağlamıştır.
- **Fikir Akımları:** Devleti kurtarmak için ortaya atılan 4 temel fikir akımını iyi bilmelisiniz:
 - **Osmanlıcılık:** Din, dil, ırk ayrımı gözetmeksizin herkesi eşit kabul etmek (Balkan isyanlarıyla başarısız oldu).
 - **İslamcılık (Ümmetçilik):** Tüm Müslümanları halife etrafında toplamak (Arapların I. Dünya Savaşı'nda İngilizlerle işbirliği yapmasıyla başarısız oldu).
 - **Batıcılık:** Batı'nın bilim ve tekniğini örnek almak.
 - **Türkçülük:** Dünyadaki tüm Türkleri bir çatı altında toplamak (Millî Mücadele'nin temel fikri oldu).

MUSTAFA KEMAL'İN EĞİTİM HAYATI

- **Mahalle Mektebi:** Annesinin isteğiyle gittiği geleneksel, dini eğitim veren okul (Yarıda bıraktı).
- **Şemsi Efendi İlkokulu:** Babasının isteğiyle gittiği, modern ve çağdaş yöntemlerle eğitim veren okul.
- **Selanik Mülki Rüştîyesi:** Sivil ortaokul. Askerlik hayali yüzünden yarıda bıraktı.
- **Selanik Askeri Rüştîyesi:** Sınavını gizlice kazanıp girdiği okul. Matematik öğretmeni ona "**Kemal**" adını verdi.
- **Manastır Askeri İdadisi:** Askeri lise. Burada Ömer Naci sayesinde **edebiyata ve hitabete**, tarih öğretmeni sayesinde **tarihe ve milliyetçiliğe** ilgi duydu. Fransızca öğrendi, Fransız yazarları (Rousseau, Voltaire) okudu.
- **İstanbul Harp Okulu:** Teğmen rütbesiyle mezun oldu. Siyasetle ilgilenmeye başladı.
- **İstanbul Harp Akademisi:** Kurmay Yüzbaşı rütbesiyle mezun oldu ve eğitim hayatı bitti.

MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI

- Şam 5. Ordu (İlk Görev Yeri - 1905):** Burada **Vatan ve Hürriyet Cemiyeti**'ni kurdu. Bu durum onun **liderlik** ve **teşkilatçılık** (örgütleyicilik) özelliklerini kanıtlar.
- 31 Mart Vakası (1909):** Meşrutiyete karşı çıkan gerici isyanı bastıran **Hareket Ordusu**'nda kurmay başkanı olarak görev aldı. Bu onun **yenilik taraftarı** olduğunu gösterir.
- Trablusgarp Savaşı (1911):** İtalya'ya karşı yerel halkı örgütleyerek Derne ve Tobruk'ta başarı kazandı. Bu savaşa gizlice gitmesi **vatanseverliğini**, halkı örgütlemesi ise **teşkilatçılık (liderlik)** yeteneğini gösterir. (İlk askeri başarısıdır).
- Balkan Savaşları (1912-1913):** Çanakkale ve Gelibolu bölgesini tanımasını sağladı. Bu coğrafi bilgi, ileride Çanakkale Savaşı'nı kazanmasında büyük rol oynayacaktır.
- Sofya Askeri Ataşeliği (1913):** Diplomatik bir görevdir. Bulgar parlamentosunu inceleyerek **demokrasi bilinci** kazandı. Bölgedeki Türklerin sorunlarıyla ilgilendi.

MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR HAYATINI ETKİLEYEN İSİMLER

1. Yerli Düşünürler (Türk Yazarlar)

- **Namık Kemal (Vatan Şairi):** Mustafa Kemal'e **vatan sevgisi** ve **hürriyet (özgürlük)** duygularını aşılamıştır.
- **Mehmet Emin Yurdakul (Millî Şair):** Mustafa Kemal'in **milliyetçilik, türkçülük** ve millî kültür bilincinin oluşmasını sağlamıştır. (Mustafa Kemal onun için "Şiirlerinde bana millî benliğimin gururunu tattıran ilk anlatımı bulmuştum" demiştir).
- **Ziya Gökalp:** Mustafa Kemal'i **Türkçülük** ve **dayanışma** konularında derinden etkilemiştir. İnkılapları yaparken onun fikirlerinden yararlanmıştır.
- **Tevfik Fikret:** Mustafa Kemal'e **baticılık, çağdaşlık, laiklik** ve **inkılapçılık** fikirlerini kazandırmıştır. (Mustafa Kemal onun için "Ben inkılap ruhunu ondan aldım" demiştir).

2. Yabancı Düşünürler (Fransız Yazarlar)

Mustafa Kemal bu yazarları özellikle Manastır Askeri İdadisi (lise) yıllarında Fransızca asıllarından okumuştur. Bu isimler onda **demokrasi ve cumhuriyet** fikrinin temelini atmıştır:

- **Jean-Jacques Rousseau:** Egemenliğin halka ait olması (millî egemenlik) ve **toplumsal sözleşme** fikirleriyle etkilemiştir.
- **Montesquieu:** Cumhuriyet yönetimi, yasalar ve **güçler ayrılığı** ilkeleriyle ufkunu açmıştır.
- **Voltaire:** Akılcılık, bilimsellik ve ifade özgürlüğü konularında Mustafa Kemal'in rehberi olmuştur.

3. Okuldaki Öğretmenleri ve Arkadaşları

- **Yüzbaşı Mustafa Bey (Matematik Öğretmeni):** Ona "Kemal" adını vererek özgüvenini artırmıştır.
- **Mehmet Tevfik Bilge (Tarih Öğretmeni):** Manastır Askeri İdadisi'ndeki bu öğretmeni, Mustafa Kemal'e **tarih bilinci ve sevgisi** aşılamıştır.
- **Ömer Naci (Okul Arkadaşı):** Mustafa Kemal'i **edebiyat, şiir ve güzel konuşma (hitabet)** sanatına yönlendirmiştir.

2. ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

1. BÖLÜM: 1. DÜNYA SAVAŞI VE OSMANLI

- **Savaşın Nedenleri:** Sanayi İnkılabı nedeniyle **hammadde ve pazar arayışı (sömürgecilik)** ile Fransız İhtilali'nin yaydığı **milliyetçilik** akımıdır.
- **Bloklar:** Savaş başlamadan önce **İttifak** (Almanya, Avusturya-Macaristan, İtalya) ve **İtilaf** (İngiltere, Fransa, Rusya) devletleri kuruldu. İtalya daha sonra İtilaf grubuna geçti.
- **Osmanlı'nın Savaşa Girmesi:** Almanya'dan kaçan iki Alman gemisi (*Goben* ve *Breslau*) Osmanlı'ya sığındı. Gemilere *Yavuz* ve *Midilli* adları verildi. Bu gemiler Rus limanlarını bombalayınca Osmanlı savaşa girmiş oldu.

- **Osmanlı'nın Savaştığı Cepheler: Taarruz Cepheleri (Biz saldırdık):** *Kafkasya* (Sarıkamış faciası yaşandı, Mustafa Kemal Muş ve Bitlis'i geri aldı) ve *Kanal* (Mısır'ı İngilizlerden geri almak için açıldı, başarısız olundu).
- **Savunma Cepheleri (Onlar saldırdı):** *Çanakkale* (Mustafa Kemal'in "Ben size taarruzu değil, ölmeyi emrediyorum!" dediği ve **dünya çapında tanınmasını sağlayan** tek başarılı cephemizdir), *Irak*, *Suriye-Filistin*, *Hicaz-Yemen*.
- **Yardım Cepheleri (Sınır dışı):** *Galiçya*, *Makedonya*, *Romanya*.

2. BÖLÜM: MONDROS ATEŞKESİ VE İŞGALLER

Osmanlı Devleti savaştan yenik çıktı ve **30 Ekim 1918'de Mondros Ateşkes Antlaşması'nı** imzaladı. Bu antlaşma Osmanlı'yı fiilen bitirdi.

- **7. Madde (En Tehlikeli Madde):** İtilaf devletleri, güvenliklerini tehdit eden bir durum olursa herhangi bir stratejik noktayı işgal edebilecekti. (Amaç: **Tüm ülkeyi işgale hukuki zemin hazırlamak**).
- **24. Madde:** Doğudaki 6 ilde (Vilayet-i Sitte) karışıklık çıkarsa buralar işgal edilebilecekti. (Amaç: **Doğuda bir Ermeni devleti kurmak**).
- **İlk İşgaller:** İngilizler Musul'u işgal etti. 15 Mayıs 1919'da Yunanlar İzmir'i işgal edince halkın sabrı tükendi ve **Kuvâ-yı Millîye (milis güçler / halk hareketi)** kuruldu.
- **Cemiyetler:**
 - **Zararlı Cemiyetler:** Azınlıkların kurdukları (*Mavri Mira, Pontus Rum, Taşnak-Sütyun*) ve Türklerin kurduğu mandacı cemiyetler (*İngiliz Muhipleri, Wilson İlkeleri*).
 - **Yararlı (Millî) Cemiyetler:** Bölgesel kurtuluşu hedefleyen, işgallere karşı çıkan cemiyetler (*Müdafaa-i Hukuk cemiyetleri*).

3. BÖLÜM: MİLLÎ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ (GENELGELER VE KONGRELER)

Mustafa Kemal, **19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkarak** Kurtuluş Savaşı'nı resmen başlattı.

- **Havza Genelgesi:** Halkın işgallere karşı mitingler yapmasını istedi. Amaç: **Millî bilinci uyandırmak.**
- **Amasya Genelgesi:** Kurtuluş Savaşı'nın **gerekçesi, amacı ve yöntemi** ilk kez belirtildi. "Milletin bağımsızlığını, yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır" denerek **üstü kapalı ilk kez millî egemenlikten (cumhuriyetten)** bahsedildi.
- **Erzurum Kongresi:** Toplanış amacı bakımından bölgesel, aldığı kararlar bakımından **ulusal (millî)** bir kongredir. **Manda ve himaye ilk kez reddedildi.** Temsil Heyeti kuruldu.
- **Sivas Kongresi:** Hem toplanışı hem kararları bakımından **ulusal** bir kongredir. Manda ve himaye **kesin olarak reddedildi.** Tüm yararlı cemiyetler "**Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**" adı altında birleştirildi (Amaç: **Birlik ve beraberliği sağlamak, tek merkezden yönetmek**).

4. BÖLÜM: MECLİS'İN AÇILMASI VE SEVR

- **Misakımillî (Millî Ant):** Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nde kabul edilen millî sınırların ve bağımsızlık şartlarının bildirgesidir. Kapitülasyonlara ilk kez kesin olarak karşı çıkmıştır. Bu karara kızan İtilaf devletleri **İstanbul'u resmen işgal etti.**
- **BMM'nin Açılması (23 Nisan 1920):** İstanbul işgal edilip meclis dağıtılınca, Mustafa Kemal Ankara'da Büyük Millet Meclisi'ni açtı. Meclis, **kurucu, millî ve demokratik** bir meclistir. Meclise karşı çıkan iç isyanlar *Hıyanet-i Vataniye Kanunu* çıkarılarak ve *İstiklal Mahkemeleri* kurularak bastırıldı.
- **Sevr Antlaşması (10 Ağustos 1920):** Osmanlı saltanatının imzaladığı, Türk milletini yok sayan ölüm fermanıdır. Ancak Mebusan Meclisi tarafından onaylanmadığı için **hukuken geçersiz bir antlaşmadır.** Türk milleti bu antlaşmayı asla tanımamış ve savaşmaya devam etmiştir.

5. BÖLÜM: KUVAY-I MİLLİYE

1. Kuvâ-yı Millîye Neden Kuruldu?

- **Osmanlı Ordusunun Terhis Edilmesi:** Mondros Ateşkesi gereği Osmanlı ordusu dağıtılmış ve silahlarına el konulmuştu. Halkı koruyacak resmi bir güç yoktu.
- **İstanbul Hükümetinin Teslimiyetçi Politikası:** Osmanlı yönetiminin işgallere karşı sessiz kalması ve halkın can güvenliğini koruyamaması.
- **Halkın Bağımsızlık Duygusu:** Türk milletinin esaret altına girmeyi reddetmesi ve vatanını savunma isteği (Vatanseverlik).

2. Kuvâ-yı Millîye'nin Özellikleri (En Çok Soru Çıkan Kısım)

- **Bölgeseldir:** Her grup sadece kendi yaşadığı şehri ve bölgeyi kurtarmaya çalışmıştır. Tek bir merkezden yönetilmemişlerdir.
- **Gönüllüdür:** Askerlik eğitimi almamış halktan (köylü, esnaf, efeler) oluşur.
- **Milis Güçlerdir:** Düzensiz, disiplinsiz ve gerilla taktiğiyle (vur-kaç) savaşan birliklerdir.
- **İhtiyaçlarını Halktan Karşılar:** Silah, cephane ve yiyecek gibi ihtiyaçları halkın yardımlarıyla sağlanmıştır.

3. Kuvâ-yı Millîye'nin Faydaları Neler oldu?

- İşgalci devletlerin ve azınlık çetelerinin (Rum-Ermeni) ilerleyişini **yavaşlatmışlardır** (Ancak tamamen durduramamışlardır).
- Düzenli ordu kurulana kadar Büyük Millet Meclisi'ne (BMM) **zaman kazandırmışlardır**.
- Meclise karşı çıkan iç isyanların bastırılmasında büyük rol oynamışlardır.
- Türk milletinin **kurtuluş ümidini** ve millî bilincini canlı tutmuşlardır.

4. Kuvâ-yı Millîye Neden Kaldırıldı? (Düzenli Orduya Geçiş Nedenleri)

- **Yetersiz Olmaları:** Bölgesel oldukları için düşmanı ülkeden tamamen atacak güce sahip değildiler (Özellikle Batı Cephesi'nde Yunan ilerleyişini durduramadılar).
- **Disiplinsizlik:** Askeri disiplinden yoksun olmaları ve emir-komuta zincirine uymamaları.
- **Hukuk Dışı Davranışlar:** Bazı Kuvâ-yı Millîye liderlerinin, suçlu gördükleri kişileri mahkemeye çıkarmadan kendi kurallarına göre cezalandırmaları.
- **Halkı Zorlamaları:** Zaman zaman ihtiyaçlarını halktan zorla almaları ve bu durumun halkta huzursuzluk yaratması.